

БОМБА НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЬО ЙОРКУ

ДВА ПОЛІЦАЇ ВБИТІ, ПЯТЬ РАНЕНИХ.

НЬО ЙОРК. — У четвер, коло 5. години поноудні на світовій виставі в Нью Йорку вибухла бомба, що її поліція забрала з Бритійського Павільйону. Вибух убив на місці двох поліцаїв: 33-літнього детектива Джозефа Линча й 35-літнього детектива Фердинанда Сочу, і ранив двох інших детективів і одного уніформованого поліцай так важко, що їх треба було забрати до шпиталю, а одного детектива легко.

Поліція була наперед повідомлена про плян замаху на павільйон, бо хтось телефонував одній дівчині, зайнятій на виставі, щоб вона втікала. Електричний робітник павільйону Вільям Страйчен побачив у своїй робітні клунок, завинений у полотно. В четвер він зачув у нбому тикання годинника. Думаючи, що це радіо, він заніс його до канцелярії павільйону, а звідти він і один урядник понесли його до бюро детективів. Поліція світової вистави повідомила бомбовий відділ міської поліції, а тимчасом старалася віднести пакунок поза обруб виставової площі, на котрій було багато людей. Як детективи найшлися з пакунком між британським і італійським павільйоном, він вибух їм в руках.

Поліція покищо не знає, чи не виявляє, хто є причетний до злочину. Замітно, що недавно тому в Нью Йорку підложено дві бомби, одну під німецький консулят, другу під комуністичний щоденник „Дейлі Воркер“. На виставі кружляли чутки, що з бомбовим замахом зв'язані прихильники повної незалежності Ірландії.

ПІДЧЕРКУЮТЬ ЗВ'ЯЗОК АНГЛІЇ І АМЕРИКИ.

ТОРОНТО (Канада). — На бенкеті в „Жіро Клобі“ з нагоди свята Четвертого Липня виголосив сер Джералд Кембел, британський комісар для Канади, промову, в котрій підкреслював зв'язок Англії й Америки та закликав навіть, що й Англія повинна святкувати день американської незалежності як своє свято. Він покликався на подібність англійської й американської історії щодо боротьби за свободу.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДДАЄ СВОЮ БІБЛІОТЕКУ НА ПУБЛИЧНИЙ ВЖИТОК.

Г'АЙД ПАРК (Нью Йорк). — В короткій, але врочистій церемонії президент Рузвельт віддав федеральному уряду на власність, а публіці на вжиток, свою бібліотеку його імені. В своїй промові президент не робив ніяких натяків ні на внутрішні ні на заграничні справи.

КРАЙ СВЯТКУЄ ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.

ВАШИНГТОН. — Сьогоднішнє святкування Дня Незалежності було під деякими оглядами відмінне від подібних святкувань у попередні роки. Пугучних огнів було всюди менше, бесідники підкреслювали велику серйозність моменту. Багато промовців говорило про потребу прискорення зброєння Злучених Держав.

Президент вислав з приводу свята письмо до Ради Проти Нетерпимости в Америці, в котрому він закликав вигнати з краю всі останки національної ненависті й релігійної біготерії.

АРЕШТУЮТЬ ТРОХ ПРОВІДНИКІВ „БУНДУ“.

АНДОВЕР (Нью Джерзі). — Підчас свята Дня Незалежності в „Кемп Нордланд“, забавовому центрі ноджерського німецького „Бунду“, поліція арештувала трох провідників „Бунду“ за порушення закону проти ношення уніформи. Арештованих передержано в в'язниці через цілу ніч, не дивлячись на те, що зібрані в таборі гості зложили на кавцію для них 3,000 доларів.

ПІТМЕН ЗА БРИТІЙСЬКИЙ НАПАД НА ФРАНЦУЗЬКУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Кі Пітмен, голова сенатського комітету для заграничних справ, виступив з публічною заявою, в котрій привітав затоплення й піймання французьких боевих кораблів британською фльотою.

Пітмен каже, що кожний член його комітету приплескує англійському крокові та признає слушність Чорчилі.

МЕКСИКАНСЬКІ ЮНІ БОЯТЬСЯ ФАШИСТІВ.

МЕКСИКО. — Орган Конференції Мексиканських Робітників присвячує повні чотири сторони діяльності італійських фашистів у Мексику. Часопис каже, що італійські й мексиканські фашисти зорганізовані на військовий лад і ведуть акцію проти демократичного устрою Мексики.

АНГЛІЯ ЗАБИРАЄ, АБО НИЩІТЬ ФРАНЦУЗЬКУ ФЛЬОТУ, ЗАТОПЛЮЮЧИ ЇЇ В БОРОТБІ

ЛОНДОН. — Бритійський прем'єр Чорчіл подав до відома в палаті послів, що дійшло до трагічної події: боротьби між британцями і французами. Було це на Середземному морі, в пристані Оран, в Альжирі. Коли французька фльота, що там стояла, не хотіла піддатись під британську команду для дальших воєнних цілей, ні знизити свої кораблі, чи відплисти до Західних Індій, британська команда зарядила обстріл французької фльоти і її цілком знищила. Між знищеними були панцирники, кружляки, контротропедові й т. д. На тих воєнних кораблях було до 5,000 французьких жовнів. Скільки з них полягло, нічого не знати. Але припускають, що втрати в людях були по французькому бою значні. Бритійці не мали майже ніяких втрат. Боротьба тривала одну годину і 27 минут. Частина французької фльоти, що була в Александрії, прийняла ті умови, що їй подало британське командування. Знову ті воєнні французькі кораблі, що стояли в британських і шотландських пристанях, зістали взяті британцями силою без боротьби.

НІМЦІ ДАЛИ ДОЗВІЛ НИЩИТИ ФЛЬОТУ

БЕРЛІН. — Німеччина дозволила французам, щоб у випадку, колиб французькі кораблі не могли врятуватись від англійців, можна було ті кораблі нищити. Те, що Англія забрала, чи знищила частини французької фльоти, називають нашісти „найбільшою перфідією Альбіону за всі часи“. Знову Чорчіла називають „найбільшим злочинцем в цілій історії“.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЖАДАЄ ЩЕ ПЯТЬ БІЛІОНІВ НА ОБОРОНУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт викінчив дальші проекти щодо оборони краю й заповів, що він пропонує незадовго конгресові домагання видати на цю ціль дальших п'ять біліонів доларів.

У цей спосіб загальні видатки на озброєння Злучених Держав будуть доходити суми десятих біліонів доларів.

З нової пропонованої суми і біліон піде на фльоту, а 4 біліони на армію. Велику суму призначується на розбудову летництва.

Конгрес дістане відповідне послання президента вже в перших днях тижня.

КОМІТЕТ ПОТВЕРДИВ НОМІНАЦІЮ НАКСА

ВАШИНГТОН. — Комітет палати послів для флотних справ потвердив номінацію полковника Френка Накса секретарем фльоти в кабінеті Рузвельта.

За потвердження голосувало 9 членів, проти 5.

СОНЯ ГЕНС ВИХОДИТЬ ЗАМУЖ

ШКАГО. — Соня Генс, чемпіонка в совганню на леді, вийшла заміж за Данила Ріда Топінга, спортсмена й власника бруклінського футболового клубу „Даджер“. Соня Генс є норвежанкою, має 27 літ, а чемпіонство здобула на Олімпійських грищах в 1929 року, коли мала лише 16 літ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТАВНСЕНДА ПРОТИ ТРЕТЬОЇ КАДЕНЦІЇ

СТ. ЛУІС. — Краєва конвенція пенсійного руху Тавнсенда заявила проти того, щоб президент Рузвельт кандидував утретє. Бесідники, що виступав в обороні Рузвельта, загукано.

ПАРИЖ ЗАЛИШИТЬСЯ СТОЛИЦЕЮ МОДИ

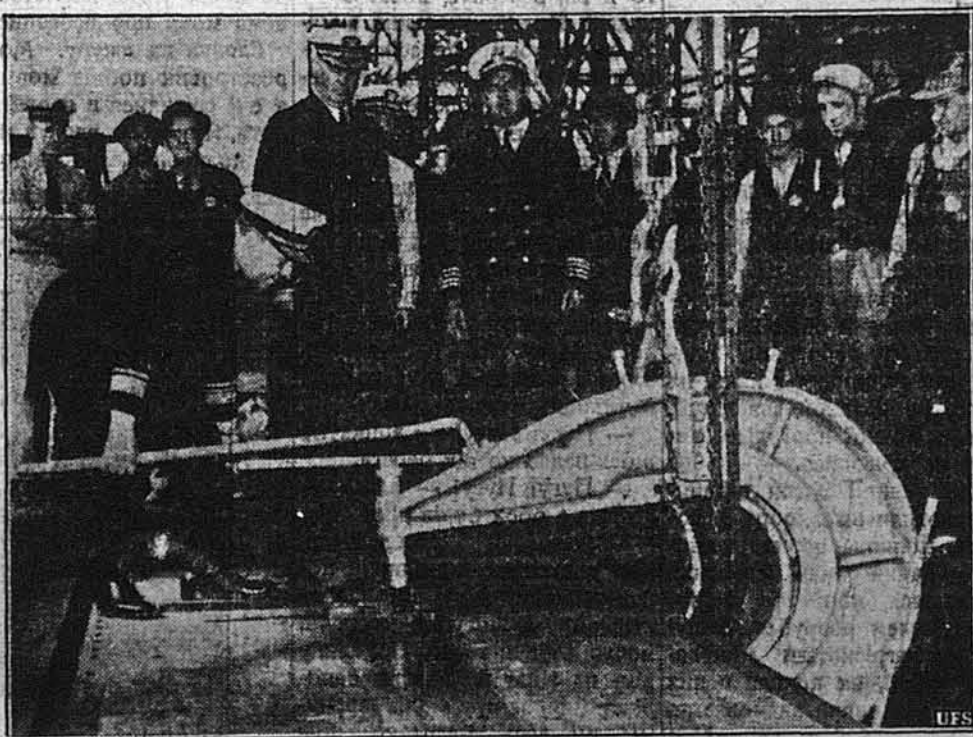
ПАРИЖ. — Із Бяріці приходять вісті, що французькі модисти, які вивтікали на час облоги з Парижа, вертають туди назад, щоб відбудувати там осередок моди, як це було досі. Бяріці не є інтересний, бо там не було війни. А Париж щось такий пережив! Є збомбардовані будинки, є втікачі в одну й другу сторону, є зміна влади, є чужинне військо. Все те знаменито надається на матеріал для модистів. Вони, щось як письменники або маларі, мусять глядіти за сюжетом для своїх „творів“. Отже мають невичерпне джерело у воєнних змінах.

ЯПОНІЯ І АНГЛІЯ

БАТЬКО ВБИВ ДОЧКУ

ВАЛГАЛА (Нью Йорк). — Джозеф Мошел, 47-літній власник пральні в Філадельфії, убив у місцевій приватній школі, удержуваний законницями епескопальної церкви, свою 16-літню доку, котра не хотіла покинути школи й замешкати в нього. Потім батько пострілив себе небезпечно.

ТОКІО. — В Японії іде щораз виразніша й сильніша агітація за те, щоб стати по стороні оскі Берлін—Рим цілком отверто й бути за „новий порядок у світі“, а тим самим зірвати з Англією. Це булоб перший раз в історії Англії, що Японія пішлаб проти неї. А таке тепер можливе.

ЗАКЛАДАЮТЬ ОСНОВУ ПІД НОВИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ.

У доках для воєнних кораблів у Брукліні, Нью Йорк, заложено основи під будову великого боевого корабля „Айова“, що буде мати 45,000 тон містоти й буде коштувати коло сто міліонів доларів.

РУМУНІЯ СТАЛА ОФІЦІЙНО ПО СТОРОНІ ОСІ РИМ-БЕРЛІН

БУКАРЕШТ. — Румунський король Карло надав Румунії вже цілком тоталітарний характер. Кабінет назначених ним міністрів, як кажуть, складається зо самих таких осіб, що відомі з антисемітизму і прихильності до Німеччини. Вправді у відозві уряду не кажеться нічого про жидів, а тільки про „інтегральний націоналізм“, але в нікого нема сумніву, що в скорому часі прийде до ще гостріших заряджень, звернених проти жидів. Це має бути на те, щоб виявити, що Румунія є в цілковитій згоді з напрямними політики оскі Рим-Берлін. Що така має бути дальша політика, про це вже кажеться цілком виразно й офіційно, в урядових комунікатах. До нового кабінету міністрів призначено також одного лідера з Трансильванії. Зроблено це на те, щоб прихилити Німеччину, себто, щоб вона помагала Румунії поладити спір з Малярщиною, а спір іде саме про Трансильванію. Так виглядає, що як цей спір, так і спір з Болгарією, будуть мабуть поладжені мирним шляхом. Кажуть, що вже на-чались переговори у тій справі з Малярщиною і Болгарією.

РІШИВ ЗАКОН САМОЗБЕРЕЖЕННЯ.

ЛОНДОН. — Історія скаже своє останнє слово, коли буде розбирати причини, чому Англія пішла проти Франції, коли рішилась забирати чи нищити її фльоту. Та для британського прем'єра Чорчіла ця справа трагічна, але очевидна, бо подиктована законом самозбереження. Американський кореспондент, що описує історію того, як ця трагічна справу реферував Чорчіл в британському парламенті, каже, що виглядало, що Чорчіл розповідає про те, як брат вбивав рідного брата, щоб не допустити до того, що він зрадив свій край.

ВЕЛИЧЕННА КАТАСТРОФА: ДЛЯ ФРАНЦІЇ І АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Ще не знати, як фатально відібеться на французько-британських відносинах та трагічна обставина, що застала британців затопити французькі воєнні кораблі підчас битви, та забрати силою інші кораблі. Тепер так виглядає, що Франція й Англія є у війні. А це може потягнути нові послідовності, себто нові криваві тертя. Франція понала тепер не тільки болічу матеріальну втрату, але ще більшу — моральну. Вона не воювала з Англією від славної битви під Ватерлоо. Крім того, французька фльота потерпіла вже раз, тому 135 років, величезну поразку, коли її знищив британський адмірал Нелсон. А тепер прийшла нова поразка.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ „З ОБУРЕННЯМ“.

БЕРЛІН. — Німецькі джерела подають, що французький уряд прем'єра Петена зложив перед американським амбасадором Булітом „обурюючий протест“ проти британського поступовання з французькою фльотою в пристані Оран, Альжирії. Протест передав Булітові новий французький міністер закордонних справ Боуден для пересилки його президентові Рузвельтові.

Протест передано на те, щоб през. Рузвельт ужив своїх впливів, щоб Англія не повторювала більше таких нападів. Заповідають, що маршал Петен зложить від імені французького уряду таку протестну заяву, наслідком якої готово прийти до цілковитого зриву відносин між Францією і Англією.

ЧИ ВЖЕ ЗА КІЛЬКА ДНІВ?

ЛОНДОН. — Як день так ніч, в будні дні, чи свята, продовжуються німецькі налети на Англію, а англійські на Німеччину. Як тут, так і там, пишуть про втрати в людях і майні. Німці заатакували тепер перший раз, британську морську базу в Портленді і затопили два маленькі кораблі, а два другі ушкодили. Та це не має великого значіння, бо рахуються з тим, що вже за кілька днів зачнеється властива німецька офінзива, що матиме на цілі висадження німецьких військ на англійську землю.

НЕМА МОВИ ПРО МИР.

ЛОНДОН. — Так знову заявляє британський прем'єр Чорчіл і на доказ цього вказує на те, що сталося тепер на Середземному морі, коли прийшло до битви навіть між французями і британцями.

ЗГІНУЛО ДО 900 ОСІБ ПРИ ЗАТОПЛЕННІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — Всього дві мінати вдержався „Андола Стар“ на поверхні моря, як зістав потоплений торпедою. При затопленню відбувались страшні сцени, бо прийшло до бікни між німцями і італійцями, що їх корабель віз до Канади як інтернованих чи полонених. Кожний хотів чимськоріше дістатись до рятункових човнів, або принаймні на поклад корабля. При затопленню згинуло найменше 900 осіб, німців і італійців. Сотки врятувались.

ГОЛОД У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Цілий Париж окружений караванами утікачів, що намагаються дістатись до столиці, щоб мати дах на головою і що зісти. Тимчасом у самім Парижі зачинає даватись відчувати цілковитий брак поживи. Як так далі піде, то готов настати справжній голод. Утікачі розповідають, що за пачку сардинок, а це була одинока пожива, яку можна було дістати, треба було платити по сто франків. Банкіри, що мали зо собою грубі суми, не могли нічого з грішми вдіяти, бо нічого не можна було за гроші дістати, навіть кімнати на спочинок.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в суботу (з англійською частинною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

Письмений текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошується хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кождо зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДУЖАННЯ ДИКТАТОРІВ

В останньому тижні увага світа відвернулася поважно від війни в західній Європі та звернулася на схід Європи. На заході по заході Франції дещо здержався розгін воєнної акції, а на сході зате скоїлася ціла низка важких подій, що будуть певно мати великий вплив на дальший хід історії.

Найголовнішою з тих подій є захоплення советською Росією Басарабії й північної Буковини. Прийшло при тому до поважних сутичок між Румунією й Росією, які грозили на певний час справжньою війною. Румунія відкликала по поміч до Німеччини. Кликнула її на поміч і проти Росії й проти Угорщини й Болгарії.

По за ці стверджені факти є ще більше нестверджених і непевних фактів. Ходять чутки про різні умовини, подані Німеччиною Румунії. Ходять чутки про посушення Італії, Туреччини, Мадярищини і інших держав, з котрих одначе багато скоро заперечено. Все це одначе робить без сумніву враження сильно напруженої ситуації. Кожний питається: в чому суть цього напруження?

Відома американська журналістка Анна О'Гер МекКормик пояснює всі факти як заповідь дужання диктаторів. Під дужанням вона очевидно розуміє боротьбу за владу, за впливи, за територію, людей, природні багатства.

Цим вона пояснює передовсім вступлення Мусоліні до війни. Мусоліні мусів це зробити, щоб не дозволити Гітлерові забрати всі живна перемоги. З тих самих причин Сталін пішов на Басарабію й Буковину: не за визволення українців, але за заняття стратегічної лінії на Пруті й Дунаю. У цьому Сталіна заманює стара мрія Романових стати твердою ногою на Балкані й на Дарданеллах. Одначе там уже здавна бажала стати Німеччина й за першої світової війни вона робила очайдушні заходи цього докопати.

Отже, на Балкані зіткнулися проти себе німецька імперіалістична експансія й російська імперіалістична експансія, а між цими двома силами товчуть, стирають, немовби зерно між великими млинськими каміннями, мільони людських істот. Цих людей кидать з одної держави в другу, з одного світа в інший, з одного способу життя в інший, зовсім їм відмінний і для них непривичний. Кожне пересунення границі зазначається людським терпінням. За кожною інвазією людські муки доходять до нових велитських розмірів. Для диктаторів це просто „реорганізація Європи“, для народів це жах, страхіття й агонія.

Захопити країну одна держава, то терплять одні верстви, одні народи. Захопити друга держава, то терплять часто інші верстви, інші народи. Людські терпіння доходять до такого вершка, до якого вони ще за людської пам'яті не доходили.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(87)

А тимчасом кодацькі батерії грали, одна перед другою вириваючися, чимраз ближче, чимраз грізніше... Фльотія плала нестримно, але вміру того, як сонце сідало, сумерки, а там і ніч почали огортати Дніпро й степ у чорну, оксамітну кишеньку. Місяць вийшов на небо, зорі замерхтіли, а пан полковник задивився на небосхил, наче зорі свого призначення шукаючи.

«По байдаках і човнах перебіг паролі, щоб весла відложити, та дальше від берегів триматися й вогні поменше запалювати. Ще якийсь час стояли кодацькі гармати, а там і вони затихли.

— Знемігся старий Гродзіцький! — подумав Кричевський, чи може тільки на сон короткий одно своє око прижмуриши, світланку й нової канонади дождає...

А коли ніч проминула й ранок у багровій заграві над об-

рієм піднявся, ніщо не трівожило тиші. Ставало чимраз ясніше й привітніше, водне птацтво чимраз сміливіше покрикувало та Кодак не озивався.

— Прогнав ребелію, чи ляг в румовищах і крові своїх о-боронців? — подумав Кричевський.

Старшинські човни підплили до отаманського, а відтак до полковницького байдака.

— Дня щасливого й здоровля доброго бажаємо панові полковникові!

— Доброго здоровля панібраття!

— Які, на сьогодні, паролі подати зволите?

— На весла добре налягти, й поки сонце з полудня зверне, біля Кам'яного Затону ста-нути.

А по хвилині Кричевський додав:

— До Кам'яного Затону прибувши, в плавні заштитися

РОЗУМУВАННЯ МІНІЯЙЛІВ

Ньюйорський часопис дораджує Гітлерові залишити наїзд на Британію, а піти загарбувати Україну, бо це легше й корисніше для Німеччини, а також було в давнім плані Гітлера.

Як в часі, коли існувала Карпатська Україна з українською владою, було в американській пресі повно різних мап України, як і описів цього краю та його природних багатств, так і тепер зачало те все повторятися, коли порушено судьбу Басарабії й Буковини, себто тих українських земель, що були досі під Румунією, а тепер опинилися під Советами. Виходило, що сповнюється тепер в американській пресі те, що було завжди найбільшою журбою американських українців. Себто: — дістатися українській справі на шпальти американських газет. Отже так є, що українська справа є вже часто обговорювана тою пресою, але рідко коли так, як відповідає дійсності, справедливості, а навіть моралі. І тепер нема дня, щоб американські щоденники не помістили мапи Східної Європи з зазначенням на ній України: советської, Західної чи Карпатської. У відомостях подають часто „на підставі енциклопедії“ помилкові числа українського населення на українських землях, а на мапах подають назви українських міст у найріжнородніший спосіб. Головно мапа Карпатської України є справжньою мозаїкою назв. Побачите там назву (англійськими буквами): Карпато-Юкрейн, Рутінія, а навіть і Рутінієн Юкрейн. Поза Збручем являється звичайно „Совет Рошия“, а часами є ще попри те „Юкрейн“, або „Совет Юкрейн“ з ріжними поясненнями під мапами. Та найважливіше те, що водночас із мапами йдуть найріжнородніші замітки. Одні зних цілком ворожі до українства, другі, звязуючі українську справу з гітлеризмом, інші безсторонні. Яка твориться при тому „чудасія“, можна пізнати найкраще по тому, що можна було вчитати в „зразку воєної пропаганди“, себто в редакційній статті ньюйорського образкового щоденника „Дейлі Нюз“, з 2. липня. Там розбирається таке питання: Чи Гітлер повинен йти на Англію, чи на Україну? Стаття хоче боронити Англію й тому дораджує Німеччині йти замість на Англію — на Україну. Дослівно пишеться у ній таке:

„Коли вже Гітлер завоював більшу частину Європи, то булоб для нього наймудріше забути за завоювання Англії, а піти за пляном, написаним ним самим у його книжці „Моя Боротьба“ і вирізати Україну з Росії.

„Колібі Гітлер і здобув Англію, то що йому з того? Він дістане край перенаселений, що потребує спроваджувати харчі для сорок шість мільйонів нового народу. Він, правда, дістане трохи вугля та заліза, але він його вже має в інших здобутих краях. В Англії він мусів би стати паном над найбільш упертим, твердим та завзятим народом у світі, який ніколи не піддасться під диктат з Берліна.

З точки погляду Гітлера він мав би повно клопоту в Англії.

„Зате в Україні Гітлер знайшов би вимірне багатство жита, пшениці, овочів, цукрових буряків, рогагої худоби, овець, свиней, коней. Крім того прдстір землі, хоч двічі більший ніж ціла Злучена Англія, то проте має лише дві третини населення Англії. Простір України вносить 170 квадратних миль. Населення є 32,000,000. Це в більшості сільські господарі, що не мають такої національної свідомости, яку мають британці.

Вони радо повиталиб Гітлера як спасителя, який він їм обіцяв роздати трохи землі на власність. Їх теперішній уряд забирає від них всю надвишку збіжжя, а самих українців проганяє, або заголоджує на смерть, як лише колективні фарми на Україні не можуть вижити решту Росії.

„Ми такі думаємо, що Гітлер був у найліпшій настрої тоді, коли писав книжку „Майн Камф“ („Моя Боротьба“). Тоді його ангел-хоронитель, а може хтось інший, шептав йому: „Іди на Схід, молодче, — на російську Україну“.

Ось таке написав редактор згаданої газети. І начеб для заохоти Гітлера, покинути думку походу на Англію, поміщує в цій самій виданні цієї газети американський генерал-бригадир, Генрі Рейлі, фахову військову статтю п. з. „Здається, що Росія виминає злого ризика війни“. Генерал Рейлі виказує, що Німеччині й Італії не важко буде перемогти Росію; навіть, якби Німеччина мусіла залишитися в війні з Англією.

Міркування Рейлі такі:

Німеччина має 212 дивізій піхоти, з яких залишили 6 в Норвегії. Для охорони всього морського побережжя, від Еспанії аж до кінців Норвегії, вона має ще окремі військові частини, разом з фльотою.

Англія має 25 дивізій піхоти, невистарчальних для оборони краю. Тому Англія не відважиться висаджувати своє військо на європейській суші. Тимсамим Німеччина буде могла жити подавляючою частину своєї армії проти Росії. Отже разом яких 200 дивізій. Їх слабу бойову вартість виказала кампанія проти Фінляндії. Коліж Німеччина зломилася знаменито „вишколе-

ну французьку армію із 106 піхотинних дивізій, то легше буде їй розправитись з советською армією, Італія могла би кинути проти Росії теж яких 100 дивізій, бо вона має доволі війська в Лівії проти Англії та проти Єгипту. Німеччина побила Росію в 1917 р., хоч дехто каже, що Росію зломилася революція. „Та треба пам'ятати, що революція прийшла по поразці на полі бою“ — кінчить ген. Рейлі.

У многих краях Європи, громадську свободу скасовано нібито задля „необхідних потреб краю“. Там нема свободи слова, преси ні зборів. Громадяни можна арештувати і в'язити без суду. Чи можуть подібні обставини витворитися в Америці?

Обговорюючи це питання у своїй, щойно виданій книжечці, Роберт Е. Кушман, управляючий професор корнелійського університету, приходить до висновку, що багато ознак, вказуючих на збільшення небезпеки для громадських свобод, лежить у надмірній, легальній давленні прав меншости і кампанії нетерпимости, веденій певними організаціями силами. Рішення Найвищого Суду останніми роками дають охорону перед порушенням громадських свобод з боку уряду. „Громадська свобода є безсильна в часі народної кризи, бо вона є радше підлеглою ніж абсолютною справою“ — так пишеться.

„Не може бути щось такого як повна свобода слова... Це тільки виімок з научної теорії, що громадська свобода є підлеглою і мусить уступати потребі береження безпеки нації й брутальному ключові, що мовлять: кінце діло хвалить“.

Перших десять поправок до конституції, званих як „Бил оф Райтс“, остають лійні головною народною охороною перед утиском уряду. Їх прийнято 1790 року тільки на те, щоб хоронити громадську свободу перед можливим нападом зі сторони федерального уряду. Перша поправка хоронить свободи віри, преси, зборів і відклику, — словом, прав меншости, котру століттями часто зневажувало. Вона забороняє конгресові ухвалювати закони щодо релігії, або обмежувати свободу слова, преси, або права людей на мирні збори і відклик до уряду з скаргами.

Дальші три поправки хоронять громадян перед зневагою виконавчих або військових властей. Четверта поправка, що ставить правило, що „кож-ного хата, це його пада“,

має особливу вартість. Вона гарантує людям охорону їх особистости, домів, паперів та рухомого майна перед безпідставними ревізіями і конфіскацією. Інші приписи Спису Прав хоронять недвижимі майно перед насильним нападом. Між іншим у п'ятій поправці сказано таке: „жодна особа не може... бути позбавлена... майна без належного судового поступовання, ані приватне майно не можна взяти для публичного вжитку без викупу“. Право кожного обвинуваченого в злочині на суд присяжних, заборона надмірної залоги, надмірної гривни та жорстоких і незвичайних кар, це дальші гарантії Спису Прав.

Спис Прав хоронив громадян тільки перед можливим посуненням федерального уряду. Для охорони своїх прав перед надужиттям стейтових урядовців, громадянин мусів оглядатись на конституцію свого стейту. Однак 1868 року федеральний уряд повзяв повнішу відповідальність на охорону громадських свобод. Чотирнадцята поправка постановляє, що „жоден стейт не може приміновати такі закони, котрі обмежують привілеї чи полекші громадян Сполучених Держав“. Стейтам теж заборонено „позбавляти будького життя, свободи або майну безправно“, або „заперечувати будькому в своїх колах правління однакової законної охорони“.

Таким чином федеральний уряд став активним спільником стейтів для береження основних свобод людей. Поступаючи згідно з цим принципом, Найвищий Суд Злучених Держав не раз уневажнював стейтові закони, котрі вкорочували особисті права і свободи. Для прикладу треба навести ось такі два недавні випадки: уневажнює закон у стейті Мінесота проти преси, котру можна булоби закрити за друкування „опозиційного матеріалу“, та видано заяву, що кампанія за давлення громадських свобод у Джерсі Сі-

ГРОМАДСЬКА СВОБОДА В АМЕРИЦІ

має особливу вартість. Вона гарантує людям охорону їх особистости, домів, паперів та рухомого майна перед безпідставними ревізіями і конфіскацією. Інші приписи Спису Прав хоронять недвижимі майно перед насильним нападом. Між іншим у п'ятій поправці сказано таке: „жодна особа не може... бути позбавлена... майна без належного судового поступовання, ані приватне майно не можна взяти для публичного вжитку без викупу“. Право кожного обвинуваченого в злочині на суд присяжних, заборона надмірної залоги, надмірної гривни та жорстоких і незвичайних кар, це дальші гарантії Спису Прав.

Спис Прав хоронив громадян тільки перед можливим посуненням федерального уряду. Для охорони своїх прав перед надужиттям стейтових урядовців, громадянин мусів оглядатись на конституцію свого стейту. Однак 1868 року федеральний уряд повзяв повнішу відповідальність на охорону громадських свобод. Чотирнадцята поправка постановляє, що „жоден стейт не може приміновати такі закони, котрі обмежують привілеї чи полекші громадян Сполучених Держав“. Стейтам теж заборонено „позбавляти будького життя, свободи або майну безправно“, або „заперечувати будькому в своїх колах правління однакової законної охорони“.

Таким чином федеральний уряд став активним спільником стейтів для береження основних свобод людей. Поступаючи згідно з цим принципом, Найвищий Суд Злучених Держав не раз уневажнював стейтові закони, котрі вкорочували особисті права і свободи. Для прикладу треба навести ось такі два недавні випадки: уневажнює закон у стейті Мінесота проти преси, котру можна булоби закрити за друкування „опозиційного матеріалу“, та видано заяву, що кампанія за давлення громадських свобод у Джерсі Сі-

ти порушує конституційні гарантії.

По зясованню конституційних приписів, призначених для охорони громадських свобод, професор Кушман вказує, що „громадську свободу осягнено не тільки через примінення федеральних чи стейтових законів, але і судьба залежить головню від розуміння і волі свободолобних людей“. Він твердить, що народ тільки тоді дорожить свободою, коли розуміє її вартість.

Видання професора Кушмана затитуловане: „Охорона Наших Громадських Свобід“ (Safeguarding Our Civil Liberties) і випущене в серії десятих федеральних чи стейтових брошур заходами: Public Affairs Committee, 30 Rockefeller Plaza, New York City.

F.L.I.S. — Common Council.

ти порушує конституційні гарантії.

По зясованню конституційних приписів, призначених для охорони громадських свобод, професор Кушман вказує, що „громадську свободу осягнено не тільки через примінення федеральних чи стейтових законів, але і судьба залежить головню від розуміння і волі свободолобних людей“. Він твердить, що народ тільки тоді дорожить свободою, коли розуміє її вартість.

Видання професора Кушмана затитуловане: „Охорона Наших Громадських Свобід“ (Safeguarding Our Civil Liberties) і випущене в серії десятих федеральних чи стейтових брошур заходами: Public Affairs Committee, 30 Rockefeller Plaza, New York City.

F.L.I.S. — Common Council.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Я. С. — Ваша дружина, що не є чорожанкою, мусить зареєструватись, не зважаючи на те, що Ви є горожанином, та що є такі дорослі діти, що вже голосують. Ближчі пояснення ще дамо про ці справи, як тільки одержимо дальші матеріали.

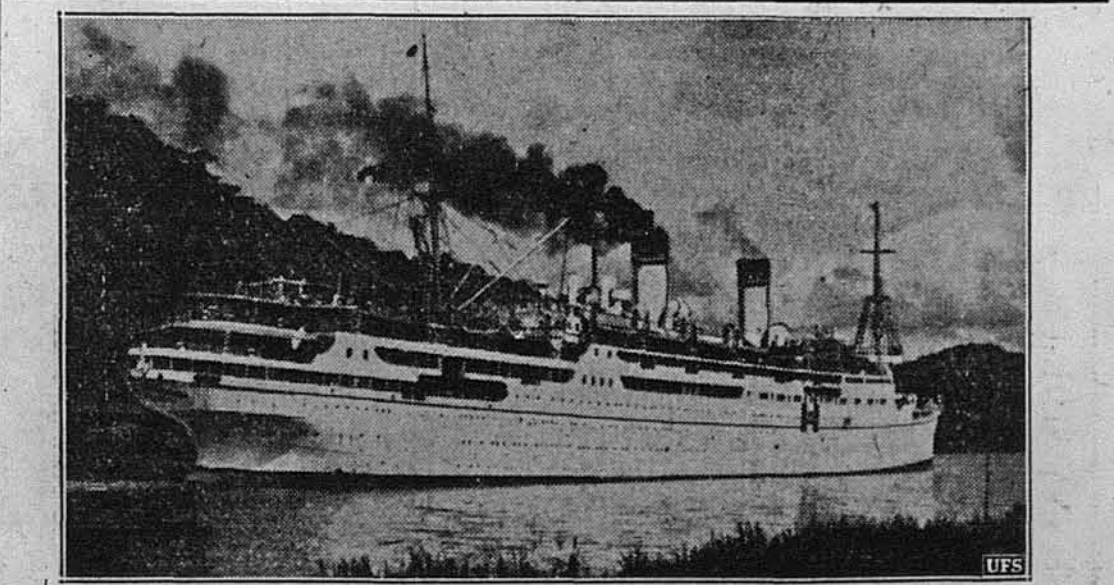
КОМАНДАНТ ПОВЗІВ.

Генерал Адна Чейфі, командант семої бригади кавалерії одинокі мехнізованої одинокі в американській армії.

ХТО ХОЧЕ нагадати собі
ПРО СЕЛО, яке він знав,
а при тому
ПІЗНАТИ нові питання життя,
що стали перед селом
по війні,
най прочитає збірку оповідань

ВАСИЛЬ ТКАЧУК
СИНІ ЧІЧКИ

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ
"СВОБОДА"
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „КОНТЕ ДІ БІЯНКАМАНО“ ПЕРЕЗДИТЬ ПАНАМСЬКИЙ КАНАЛ.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Американський Червоний Хрест.

Живемо в Америці і як горожани цієї країни, ми повинні займатись справами, які торкаються тутешнього суспільного життя.

Під цю пору у нас, в Дітройті, найактивнішою справою є міліонна збірка Американського Червоного Хреста на допомогу потерпілим від війни в Європі.

Між багатьма ріжними народностями і нам українцям слід виявити прихильність до цієї гуманітарної праці. В тієї цілі основано тимчасовий український комітет, який через міс Кесиді, секретарку місцевої Міжнародної Ради, навізав ближчі зносини з головною квартирою Американського Червоного Хреста і вже в неділю 26. травня відбулись перші збори в користь Червоного Хреста біля двох українських католицьких церков на Клиперт і Грейлінг вулицях, на що о. д-р Степан Тиханський і о. Степан Полюбич дали дозвіл. Коли мейор міста Дітройту назначив загальну збірку на день 4. червня, тоді, на поклик Тимчасового Українського Комітету, зголосилось коло п'ятидесяти українців, охочих сповити гуманітарний обов'язок для Американського Червоного Хреста.

Раненько, в день 4. червня, на вулиці Дітройту вийшли п'ять тисяч „біленьких“ охотниць, з відзнаками Червоного Хреста, а між ними наші українки, декотрі в народній ноші, як маковий цвіт. Сонце сяло гарячим промінням, а кожної билось серце. Очі стрічалися з очима прохожих і говорили: „Дайте для потерпілих!“ Сипався гріш за грошем. Тохились ноги. Та клич „Поможіть!“ лунав далі і далі. Аж ось сонце ховається за високі будівлі. У кожного жертводавця знак Червоного Хреста, в кожній „біленькій“ охотниці збірка готова, а в душі тихе задоволення.

Тогож вечора появились фотографічні знімки українців у місцевих часописах і звідолення про нашу участь у збірці.

Тимчасовий український комітет Ч. Х. задумує, в порозумінню з українською Федерацією в Дітройті, закупити український прапор і при відповідній до того Червоною завісити його в головній квартирі побіч американського прапора. До цього акту запросив українців голова Американського Червоного Хреста, містер Бери, в часі відвідин сот. Клименка, який саме мав дошу розмову з головою Ам. Ч. Х.

На найближчих зборах жіноцтво має устатити Український Червоний Хрест у злуці і порозумінню з Американським Червоном Хрестом.

Бажаємо подати до відомо нашому громадянству, що в часі побуту сот. Клименка в Дітройті, філія С. У. А. жертвувала сто доларів на поміч українським збігцям у Братиславі.

Гроші були вислані 27. квітня б. р. на руки п. Феліновича у Братиславі, Словаччина. Ці гроші, це є дохід із Дня Української Жінки; який філія уклала в серпні минулого року і присвятила на Карпатську Україну. Однак події, як знаємо, змінилися і грошей через це не вислано. Кожиж сот. Клименко у своїх промовах представив нам страшний відносини серед наших збігців у Братиславі, філія С. У. А. без вагання віддала ці гроші на поміч нашим українським збігцям.

За філію С. У. А. і Тимчасовий Комітет Українського Червоного Хреста подала:

Ю. М. Шустакевичева.

Леонид Маслов.

ЗАМОК У КРЕМ'ЯНЦІ

Висока, стрімка гора Крем'янець, названа пізніше горою королеви Бони, з готичними, рівними зубцями, дуже пригадує виглядом правильний, зрізаний стіжок; із трьох сторін — вона майже недоступна й лише з четвертої — лучиться вузькою шийкою з ланцюгом близьких гір. Тому була вона вже в давніх часах найвідповіднішим місцем для громадського життя. То й ще в передісторичних часах була тут людська оселя, на що вказує знаряддя з доби неоліту, яке часто в тих околицях знаходять. Пізніше був тут оборонний замок, міцний передовсім своїм природним положенням, недоступною стрімкістю рівнин, кам'яних зубців.

Вже в 1226. році (а може на початку 1227. р.) угорський король Андрій, воюючи із Мстиславом Мстиславичем, князем галицьким, і з королем Данилом Романовичем, та облягаючи Крем'янець, втратив багато війська й — так і не здобувши його — завернув у свою Угорщину.

І в 1242. році, коли страшний Батій нищив українські міста, коли впавав Переяслав, Чернігів, Київ, Кам'янець, Ізяслав, коли „взя і копьєм і изби не щадя також і градъ Галицький, грады многы, имже нѣсть числа“ — Крем'янець Батієві такі вжити не вдалося.

В 1254. році ще раз Крем'янець чудово витримав облогу татар під проводом Куремси: „Куремса приде ко Крем'яню і वोєва около Крем'янца, ...и не успѣхше ничто у Крем'янца и възвратиса во страну свою“. Однак такі судились крем'янецькому замку: впасти від татарської навали; мусів прийняти він долю інших замків волинської землі. В 1260. році прийшов під волинську границю Бурундай із величезним татарським військом; вислав він послів до Володимира Волинського й зажадав, щоб князі зустріли й поклялися йому, як свому зверхнику, — значе буде вважати їх за своїх ворогів. Данило дипломатично зберіг себе від тієї ганебної подорожі, а вислав лише назустріч Бурундаєві свого брата Василька й сина Льва. Але розлючений Бурундай, „велику опалу створивши“, захопив у свої руки князів і звелів їм свою землю зробити беззброною супроти татар, — звелів самим їм понизити укріплення власних міст: „сесте мои мирници, розмѣчте же городы свои всѣ“. Тоді Василько післав людей знищити Крем'янець і Луцьк: „Крем'янець розмета і Луцьскъ“ Лев же понизив Данила, Стожок і Львів.

Ми знаємо, що, коли Василько з розказу Бурундаї спалив для поспіху укріплення Володимира, що правдоподібно, були дерев'яні, Бурундай прихав самий поглянути, чи укріплення достаточо знищені й не представляють якоїнебудь оборонної вартості. Невдоволений вислідом пожежі, звелів своїм людям розкопати землі вали міста, щоб із міських укріплень не остало і сліду. Отож, із цього бачимо, що Бурундаєві йшло до всього не про якийсь символічний значення цього нищення українських замків своїми князями, а так дійсно про зруйнування всіх укріплень, про обезброшення української землі, щоб легше було тримати князів у своєму підданстві.

Тому, можна додуматись, що крем'янецький замок, як один із найзамітніших на Волині й такий ненависний татарам, що запід його мурів два рази без нічого мусили завертати, в першу чергу й ляг у руїнах, майже зовсім зник із поверхні землі.

Значить, крем'янецький замок, якого руїни доховалися до наших днів, був напевно збудований по Бурундаєвому поході в Україну; підтверджує це також і готичний стиль замку, який на українських землях наступив по романічній дощі пізно, не раніше XIII. століття. Не видається також слушним здогад, що замок у Крем'янці був збудований за Витовта або Свидригайла в XV. столітті. Готичний замок у Крем'янці, мимі іншого будівельного матеріалу, своїм нерегулярним розподілом мурів — подібний до Луцького замку; в кожному разі видно виразний вплив одного замку на другий; це тим більш можливе, що застосування в луцькому замку побіч цегли лама-

ного вапняку напроваджує на думку, що камінь цей був до Луцька спроважений із Крем'янця човнами по Ікві і Стирі. Однак, в будові луцького замку видно далеко більшу технічну вправу й тому можна зарисувати здогад, що крем'янецький замок повстав перед луцьким, значить, не пізніше початку XIV. століття.

Можливо навіть, що збудовано його за часів панування на Волині князя Мстислава Даниловича, князя, що сильно й довго сидів на своєму княжому столі й мав пошану у своїх сусідів. Літопис згадує, що литовські князі Бурдикид і Бурдивид віддали Мстиславові добровільно Волковиськ, аби тільки „с ними миръ держать“, а Конрад Мазовецький підчас польської усобиці за поміч Мстислава віддав йому Сandomirську землю. Знаємо також, що Мстислав мав нахил до будівництва. Літопис згадує, що поставив він кам'яну каплицю над гробом своєї бабки в Володимирі й кам'яну вежу в Чортириську; однак, літопис цей нічого не згадує про будову замку у Крем'янці, а очевидно, що літопис не поминув би такого визначного факту, як будова найміцнішого замку на Волині, згадуючи одночасно будівлі далеко менше важкі. Але Галицько-Волинський літопис уривається на 1290. році, коли на Волині панував власне Мстислав Данилович. Отож, із певністю можна твердити, що до того року не почалася будова крем'янецького замку, але зовсім можливо, що збудував його Мстислав у пізніших роках свого панування.

Мабути не все відразу збудував перший будівничий крем'янецького замку; розбудовували його, відбудовували по більшій зручності, що траплялись у тих неспокійних часах, часах майже неперемінних воєн, частих і завзятих облог — наступники Мстислава, пізніші володарі Крем'янці. Знаємо, що польський король Казимир, вмираючи в 1370. році, записав значну суму золота на відбудову крем'янецького замку. Розбудував його і князь Любарт Гедимінович, будівничий луцького замку, що з перервами значний час володів Крем'янцем; добував його Витовт, великий князь литовський, що вжив тут від 1399. року князя Свидригайла, корольського брата. А мабути і сам Свидригайло, що по смерті Витовта став володарем крем'янецької землі, не один камінь докинув до будови свого замку. Багато також причинився до розбудови замку в Крем'янці за часів короля Жигмонта I, син корольський від Тельнівця, князь єпископ виленський, Януш, а пізніше, коли Крем'янець дістався в володіння королеви Бони, опікувалися замком, удержували його в добром стані почерзі старости Фальчевський і Герчик. Таким чином зі століттями замок втратив давній свій вигляд; розрісся, зміцнішав, пристосовувався до інших військових потреб; прибудовані вежі, нові городи, різні потрібні будинки, воєнні урядові, але зарис його мурів, його план у вигляді нерегулярного багатокутника, обмежуваного природними зубцями гори, з кількома вежами, з церквою на замковому дворі, типовий для оборонних замків старо-української держави — остав із найдавніших, ще із княжих часів.

В 1545. році король Жигмонт Август вислав свого писаря: „дяка“ Льва Патієвича Тишкевича на Волинь зріведувати значніші замки, ствердити їх укріплення, їх оборонну вартість.

Тишкевич відвідав замки в Володимирі, в Луцьку, в Братиславі, в Житомирі й оставив нам обширний, докладно споряджений опис тих замків. Довідемося з нього, що на крем'янецький замок провадили два мости: один більший, який мали утримувати князі, ланове та шляхта, другий менший — міщани. Замок мав три вежі: „одна над воротами, другая Черленая, а третя над новим домом“.

Перша вежа, велика, над брамою, як і цілий замок „кам'яною скалою мурован ест“, коли була збудована, ніхто не пам'ятає, тільки, кажуть, покійний князь Біскуп (Януш) верх підмуровував вище. Коло тієї вежі, по праву руку, йду-чи в замок, дів великий за покійника князя „з мощного де-

ДЖЕРИМС А. ФАРЛІ, що заявив, що конвенція Демократичної Партії дістане й його ймення як кандидата Партії на уряд президента Заучених Держав.

рева зроблен, на подкастях, який дом пан Фальчевський прикрив, а пан Герчик все його облепів, з якого дому до оное вежі ухосиди сунт“. Коло цього дому ще вежа мурована, яку звать Черленою вежею; її верх пан Фальчевський зробив за гроші кузминської волости й гонтами накрив; і в тій вежі „ворота везли в замок з стародавніх били, а тепер того знаку нет“.

Крім веж були ще на замку городи; були це дерев'яні комори, сперті одною стороною об замкові мурі, куди доволі фанове в випадку небезпеки складали своє найцінніше майно й мали зате їх утримувати й оборонити власними силами. „Всіх городень того замку крем'янецького, котрі князі і зем'яне деревом на мурі робят, двадцят і п'ят, а осем городень, що еще не зароблено“. Було це дев'ять спижарень для переховування запасів, які „князь біскуп вчині своїм накладом“, була мурована скриня для води, виложена в середині деревом і просмолена; до тієї скрині провадили ринни з дахів спижарень і підчас дощу, наповнювали її водою, що вчас догик облог замку мало величезне значення, бо ніякого іншого джерела води на замку не було. Правда, що князь єпископ почав був „студію в горі замкової вибавити“, однак до води докопаться не вдалося й не докінчена криниця, з якою зв'язана цікава легенда, остала й до наших днів.

Хотів же єпископ Януш для певної оборони й замку й цілого міста вибудувати башту за замком, коло самої стіни, на тій же горі, яка мала обороняти всі дороги, що йдуть до міста; „аже бил і пляц зготовал і гори не мало вибил“, остало тільки фундамент заложити й мурувати, але, мабути, смерть перешкодила йому в задуманому ділі.

Значно піднеслося значення Крем'янці за панування короля Володимира IV., що надав йому багато привілеїв. В тих часах, крем'янецький замок був одним із сильніших у Польщі.

В 1648. році, підчас повстання Богдана Хмельницького, по шості тиждень обложі здобув крем'янецький замок загін Кривоноса. Тоді теж замок був сильно знищений, зруйнований, Козаки забрали гармати й усю амуніцію. Після цього замок ніколи вже не піднявся до попередньої могутності, а навпаки, все більше й більше занепадав, а після впровадження шведської оборонної системи, зовсім втратив своє попереднє значення, аж дійшов врешті до стану повної руїни.

На замковому дворі, при стіні, від сторони гори Черне, була колись церква святого Архистратига Михайла, збудована, правдоподібно, ще у XIII. столітті Дениском Макоєм. Про неї згадується в люстрації замку з 1552. року: „при стіне церквочка руская святого Михайла; в ней образ святое Пречистое, а два об-

рази святого Михайла, криж сребраний позолотистий і евангеліе сребром оправное. А подіе церковни пр муре нічёмна пушкарня; а на противну се ест істебка мала, не вельми добрая, межи ними сенка драгнцями крита“.

Цю церкву, правдоподібно, знищили разом із цілим замком у 1648. році. Пізніше були спроби її відбудувати, але успіху вони, здається, не мали.

Тепер осталися із крем'янецького замку залишки відомої вежі, трохи в ліпшому стані — вежа північно-західна, де останніми часами була пожежна стражниця, трохи пощерблені мурів, напів засипана криниця, яку розкопав копати князь єпископ Януш, і більше нічого; ні сліду Черленої вежі, ні церкви святого Михайла, ні інших замкових будинків.

Все знищили війни, пожежі, бурі, дощі й морози, — та люди злої волі; останні — найбільше; не один дів у Крем'янці поставлено на фундаментах зі замкового каміння.

Але ще осталися щербати, романтичні руїни, могутні, величаві, прегарні. Високі панують над містом. Багатство, краса Крем'янці, гордість його. Свідок славної минувшини ділів наших, доказ величезної могутності українських князів на волинській землі. — („Наша Батьківщина“).

О. КОНИСЬКИЙ У ГОСТЯХ ДОБРЕ, ДОМА ЛІПШЕ

Оповідання з 60-тих років 19-го століття, коли щойно починалися зносини між українцями під австрійським з українцями під російським забором. Одні й другі мають тих самих ворогів: поляків і москалів і пробують з ними боротися. Читач пізнає багато невідомого про життя в ті часи.

Ціна \$1.
У паперовій обгорці 60-шт.

Замовляти:
"СВОБОДА"
81-83 Grand Street
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!

Маємо за шану повідомити Вас, що цього року

відбудеться

П'ЯНАЦЯТЬ-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ

БР. СВ. ПЕТРА І ПАВЛА, ВІД. 155. ПРОВІДІННЯ

В СУБОТУ, 13. ЛИПНЯ (JULY 13, 1940)

НА ГУДМАН В УКРАЇНСЬКИМ ПАРКУ

у 6:00 вечором.

Просимо всі українські організації і весь роचे-стерський загаль до участі в цьому ювілею. Програма буде коротка, а цікава.

Заряд Братський Комітет.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПИШЕМО З АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БОКУ.

У числі 154. „Свободи“ помістив проф. М. Чубатий листа п. з. „Кому потрібна така оборона?“. Це були замітки на статтю в „Свободі“ п. з. „Живемо власними силами“. У своєму дописі пише проф. Чубатий, що його, як українця, ображає те, що написане в статті в „Свободі“ українства. Він той думки, що не треба відповідати на наклепи таких ворогів, що заперечують існування українства.

Очевидно, що можна й так ставити справу і не відповідаючи, виходячи з становища проф. Чубатого, що самий факт динамічної сили українського народу повинен переконати наших ворогів про те, що українська нація існує. І тому саме не треба полемізувати з виводами ворогів. При цій нагоді проф. Чубатий пригадує великі осяги українського народу в рідному краю в порівнянні з осягами українців в Америці.

Основна ріжниця між думками проф. Чубатого й думками в статті „Живемо власними силами“ та, що автор статті станув на становищі американського українця, а проф. Чубатий стоїть на становищі європейського українця. Звідси й недорозуміння. Очевидно, що треба ствердити, що властивий українцеві, це європейський українцеві. Американський українцеві це окремий тип. І тому його спосіб думання і поступовання є частіше іншим від думання і поступовання властивого українця. Кожен українцеві, що приїждить з Європи в Америку, мусить перебути оту метаморфозу, себто переміну з українця в американського українця, хочби як проти цього боронився. На це впливає навіть самий клімат Америки.

А далі, що важніше, зовсім інша культура, спосіб життя, віддалення від української землі, матеріальні обставини, а найважливіше: політично-державне середовище. Миж, по суті, є американці українського походження. І тому поводимо себе так, як цього вимагають американські обставини. І відповідно до цього боронився. На це впливає навіть самий клімат Америки.

А далі, що важніше, зовсім інша культура, спосіб життя, віддалення від української землі, матеріальні обставини, а найважливіше: політично-державне середовище. Миж, по суті, є американці українського походження. І тому поводимо себе так, як цього вимагають американські обставини. І відповідно до цього боронився. На це впливає навіть самий клімат Америки.

Слово „Американська Україна“ означає нашу окремішність від європейської України не географічно, але суспільно. Американська Україна це не земля, а український колектив, тобто всі українські громади в Америці разом. Це те, що ми колись називали „українська еміграція“. Тепер це слово „еміграція“ не відповідає дійсності й тому треба шукати за іншим висловом на новий дійсний стан.

Американський українцеві підходить до українства, себто оцінює та насвітлює українські справи з американсько-українського боку. Він знає американський ґрунт, а тим самим знає краще спосіб оборони української справи в Америці ніж європейський укра-

їнець. Однак не шкодить заторкнути і суть справи. Стаття „Живемо власним життям“ мала на меті вказати, що існує українська нація, коли навіть в Америці є люди, котрі почувуються до українства і все можливе роблять, щоб допомогти самій Україні. Знаючи, що українська ідея така сильна, що промінує аж через океан і тут єднає людей в одну духову цілість, тобто в Американську Україну. Ця Американська Україна може виказати своїми культурними осягами, хочби вони були незначні. Далі: Українсько-американська громада має ще специфічні, українсько-американські завдання. І тому „Свобода“ мусить порушувати не раз такі справи, що для українця, тобто для європейського українця, можуть бути дивними. Так, напр. в Західній Україні старе москвофільство належить вже до пережитків минулого. Принаймні тепер, а в Америці воно ще є, навіть і ділає на шкоду Американської України. Це москвофільство, чи то як старе, царське москвофільство, чи як новомодне, комуністично-большевицьке, нацьковує проти нас навіть урядові чинники і хоче представити Американську Україну як німецьку інтригу в теперішньому часі. В іншому часі, москвофільство представляють нас як польську інтригу, а це в іншому навіть і як японську, відповідно до їхніх потреб. Отже треба читачам газети час до часу пригадувати аргументи, якими Американська Україна має боронитися перед такими затаями.

Окремо треба звернути увагу на це, що „Свобода“ є щоденником і тому має обов'язок реферувати того роду злободенні справи.

С.

ПЛАТНІ ФІЛЬМОВИХ АРТИСТІВ

З нагоди дискусії над наложеним нових податків у Вашингтонському конгресі пригадані світові про високі платні, побирані виконними урядовцями корпорації. При цій нагоді заторкнено теж і високі платні фільмових артистів, бо від тих платень наложений підвищений податок.

Виявилося, що найвищу платню дістає Луїс Меєр, президент фільмової корпорації Метро-Голдвін Меєр, бо \$688,369 річно. Поміж артистами найвищі платні є Клодетта Колберт і Ширлі Темпл. Ця остання перестала вже грати в фільмах і взялася до науки, хоч дістала по 307,000 дол. річно. Щоби винайти платні всіх артистів, треба було перейти податковий викази корпорацій. Так і зроблено і тоді показалося, що між 25 найсильнішими фінансовою корпорацією є 19, що заняті фільмовою продукцією. Значить, фільмова індустрія належить до найбільше інтратної і дає найбільше податку федеральному урядові, як також і стейтовим та місцевим чинникам. Коли йде про скільки знятих високоплатних людей, то найбільше їх має театральне підприємство Лов'с, Інк., з артистом Лайонел Барімор на чолі. Він дістає \$136,584 річної платні. У списку вчислено лише платні понад \$75,000 річно, а не згадано про менше платних артистів, яких є сотні тисяч.

Пересічна публіка дивується, чому такі високі платні дістають фільмові зірки, коли їх праця не належить до найбільш продуктивних, ані до найтяжчих. На це відповідають, що платня залежить від запотребування, а не від відповідальності в праці. Фактом є, що фільмові театри все переповнені, і що вони потребують беззастанно нових образків. За нові фільми публіка платить добрі гроші і їх мусить хтось випродувати. Тому такий попит і великі заробітки фільмових зірок.

UKRAINIAN WEEKLY

THE UKRAINIAN NATIONAL
ASSOCIATION BASEBALL
LEAGUE

BOX SCORES

ST. CLAIR BR. 9

	ab	r	h	po	a
Proczak, 2b	4	0	1	2	0
J. Bednar, 1b	4	0	2	2	1
C. Lessick, ss	4	1	0	0	0
T. Naradko, lf	4	1	1	0	0
J. Salak, p	4	0	1	2	0
P. Lessick, c	4	0	0	7	0
W. Salak, cf	4	0	0	2	0
J. Pontician, 1b	4	0	1	0	0
M. Drake, rf	3	0	0	1	0

Totals: 35 2 6 21 6 1

CENTRALIA

	ab	r	h	po	a
Radandowitch, lf	5	4	3	1	0
Kolishun, cf	5	0	2	0	0
S. Koschick, 3b	5	0	2	3	0
P. Mekosh, ss	4	1	2	2	1
Wyszczanski, rf	4	0	2	1	0
N. Lynn, c	4	0	1	1	0
J. Koschick, p	4	0	1	5	1
S. Lynn, 1b	4	0	0	4	0
M. Nodich, 2b	3	1	1	0	0
Locke, 2b	1	0	1	0	0

Totals: 49 6 15 27 8 1

St. Clair 9: 000 200 000 — 2 6 1
Centralia: 120 000 21X — 6 15 1

Game played at Centralia, Pa., June 23rd, 1940.

AKRON

	ab	r	h	po	a
L. Rittman	2	0	1	1	0
J. Koss	3	0	1	1	0
V. Pulk	3	0	0	0	0
M. Leshiak	3	0	0	0	0
M. Huryn	3	0	1	1	0
J. Pulk	3	1	1	2	0
J. Sudomir	2	0	0	0	0
Senuta	2	0	0	2	0
J. Muzic	1	0	0	0	0
N. Wilcha	3	0	0	0	0
J. Miskalo	3	0	1	0	0

Totals: 26 3 5 8

CLEVELAND

	ab	r	h	po	a
E. Kraft	5	1	2	0	0
M. Spodar	4	3	3	0	0
N. Bobeczko	5	3	2	0	0
G. Horosko	5	3	2	0	0
S. Bobeczko	4	1	2	0	0
P. Bilyk	4	1	1	1	0
W. Danilovich	5	1	1	1	0
P. Spodar	4	2	1	0	0
J. Hodowansky	4	2	3	0	0
S. Burko	2	0	0	0	0
J. Lew	0	1	0	0	0

Totals: 42 18 17 1

Akron: 000 010 2 — 3 5 8
Cleveland: 342 405 X — 18 17 1

Softball game played at Cleveland, Ohio, June 16th, 1940. Jim Paradiso and Steve Portie, umpires.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. The St. John Baptist Society, Branch 223, of Wilkes-Barre, Pa., will hold a monthly meeting at the St. Peter & Paul Ukrainian Church Hall, 637 N. River St., W.-B., Pa., Sunday, July 7, 1940. The Pres. Mr. John Choly urges all members to attend the meeting for important matters will be discussed. The Fin. Secty. Theodore Hryniuk & Treas. Mr. Luke Chubada ask all members to make their payments on dues or they will be suspended from the brotherhood. The members not attending the meeting will be punished according to the constitution.

ДЖЕРСІ СІТІ, Н. ДЖ. Щорічні збори Тов. Дараківщини, відбудуться в галі церковній при Сусісе і Грін ул., у неділю, 7. липня, тобто в 8. годині вечером. На тих зборах повинні явитися кожний член і членкиня, бо не явившись член заплатить 25 ц. карі, а урядник 50 ц. Довгувати повинні прийти і вирішити свої заборгованості, бо в противному разі будуть суспендовані. Гречини, предс.: Рибак, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Я. Щорічні збори Тов. Зал. Сіті, відбудуться в авторок, 9. липня, в 7.30 вечером, в галі церковній. Просити всіх членів явитися на збори, вирішити свої борги, вказати, обговорити справи і користь товариства і Союзу. Також не забувайте приєднати нових членів. — Сорохей, Лиско, Дмитрів.

МАТИ В 12 РОЦІ ЖИТТЯ.

Пані Роса Марія Білот Шасіон, що недавно вродила в Нью-Орленсі дитину. Її чоловік має 16 літ.

ЧИ ДОБРЕ Є ВСЕ ЗНАТИ?

Є тепер стільки книжок про всякі науки, що колиб їх читав як день, так ніч, і то ціле своє життя, то всіх їх не прочитав би. Та й не потрібно їх всіх читати! Щоб людина була розумною, второпною, здібною давати собі скрізь раду, то для того потрібно більше життєвого досвіду, як книжної науки. Є такі люди, що більшу частину свого життя проводять тільки над книгами, але не проявляють ані великого та бистрого розуму, ані второпності, ані здібности давати собі раду в житті. Між такими людьми знаходяться і багато чудаків, що мають дуже дивні примхи або погляди, і через те наражають себе нараз і на сміх та глузування.

Найголовніше знання для людини — то те знання, що дає силу людині розпізнавати, що їй треба знати, а чого не потрібно знати. Найбільше люди терплять власне через те, що не знають, що їм найпотрібніше знати. А коли людина не знає, чого їй конкретно потрібно знати, а чого не конкретно, то витрачає дуже багато свого часу на здобування такого знання, з якого їй ніколи користи не буде.

От часом на радіо чуємо програми, що покликають до мікрофону й таких студентів, що літнього порою приїздили до міста на літні курси в університеті і ставлять їм різні питання. Чув я таку програму минулого літа. До мікрофону було покликано яких п'ять-шість присутніх студентів, звичайно учителів по фаху. Запитують одного з них: «Який курс студіюєш тепер?» Відповідає студент: «Архітектуру!» Питають: «А чому ви записалися на такий курс?» Відповідає студент: «Бо мені це потрібно одного предмету на те, щоб досягнути степеня Б.А.» Ще іншого студента питають про те, на який курс він записався. Відповідає, що вчиться французької мови. Питають його, нащо йому знання французької мови, припадає. Студент відповідає, що «французька мова»

такий шкільний предмет, що йому легко його вчитися, а що йому потрібно ще кілька предметів, щоб досягнути наукової степеня, то він вчиться тому й французької мови... Питали й інших учителів-студентів про те, чого вони вчилися на літньому курсі університету і всі вони відповідали подібно, як і вже згадані. Всі вони вчилися то цього то того, і то на те тільки, щоб написати іспити, і вкінці досягнути наукового ступеня... Ні один з них не сказав, що вчиться цього або того, щоб поглибити самого себе, щоб розумнішим стати, або прямо тому, щоб ця чи інша наука придалася йому давати собі раду в світі.

От, наприклад, вчать тепер по школах і про найдавніші краї, і про найдавніші зірки, і про те, що живе на морському дні, і про все те, що знаходиться під землею, але майже зовсім не звертають уваги на те, щоб учень навчився пізнати самого себе, щоб вмів володіти над своїми пристрастями, щоб вмів позбавитися нездорових настроїв журби, задрозів, ревностей та злоби. Бо що ж допоможе йому знання математики, астрономії, біології, хемії, чи якої іншої науки, як він і на далі буде у чиненню науки в школі, почитатись наче який дикунець, що не вміє навіть успокоїти себе, що не може опертися ні на найменший спокусу?

От саме тепер ми переживаємо такі тривожні та неспокоїні часи, стільки у світі всякого заклоту, що є вже тепер багато вчених людей, що вміють всякими машинами орудувати, навіть і найбільш смертоносними, але не вміють володіти навіть над своїми думками, пристрастями, злобами, упередженнями. Все вони знають, тільки самі себе не знають, і не знають того, що треба передовсім навчитися розуміти глибоко себе, пізнати свої сили, інстинкти, здібности, тощо, щоб можна було дійсно розумною й щасливою людиною, і то такою, від якої нікому не булоб ніякої кривди.

Навчитись володіти над своїми пристрастями, інстинктами і здібностями, то зробіте крок до найголовнішого та найважливішого знання! — («Український Голос», О. Івах.)

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ

Интересованих, що д. Максим Бойчук не репрезентує більше нашого Бюро продажі доміт та всяких бізнесів.

Маємо на продаж великий вибір доміт в Нью-Йорку і околиці на вигідних умовах, як також гротерії, ресторани, букари, пекарні та всякі інші бізнеси. 156-7

Головний по інформації до: S. KOWBASNIK, 277 E. 10th St., New York, N. Y.

СПАЙЛ 217 E. 6th ST. NEW YORK

ХОЛОДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА ЛІТНЮ ПОРУ

ЗНАЙДУТЬ МІСЦЕВІ І ПРИНІЖІ ГОСТІ В НАРОДНІЙ ГОСТИНИЦІ

Там є крайові й тутешні страви та добрі напої.

ЦІНИ ПОМІРКОВАНІ.

ПОВНО МІСЦЯ ДЛЯ ЗБІРНИХ ГОСТИН І ПРОГУЛКОВИЦЬ.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

БОЛІНІ

Рапи на ногах, опухлі ноги, набряклі жила, болочні ноги, флебіс (запалення жила), напухлі або болочні коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечір, Нема урядових годин у неділі.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86th St., New York, City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ДЛЯ РОЗРИВКІВ І ЗАБАВИ

212 ГАРНИХ ШТУК ДО 212 ЗАБАВИ

УКРАЇНСЬКИЙ ШТУКАР

книжка до забави й розваг гарних й зацікавлюючих штук ЦІНА 30 ЦЕНТИВ

НАЙКРАЩІ ЗАГАДКИ І ЗАБАВИ

— для — СТАРІК І МОЛОДИХ ЦІНА 20 ЦЕНТИВ

ЗА ОБИ 50 ЦЕНТИВ.

Замовляйте: "СВОБОДА", 81-83 GRAND STREET, P. O. Box 346 JERSEY CITY, N. J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіз крові для подружжого свідства.
● Гемороїди й жилаки лікуються без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

GRamercy 7-7697

Офісові години: 10—8; неділя 11—2

Жінка-доктор до обслуговування.

X & Флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

Д-Р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ

Урядові години: Від 1—3 пополудні і від 6—8 вечір. Н неділі згідно з умовою.

718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J. (near Springfield Avenue)

Tel. Essex 3-4468.

Д-Р ВОЛОД. ГАШИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

690 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel. Essex 3-5066

Урядові години: Від 1 до 3 пополудні, від 6 до 8 вечір.

В неділі згідно з умовою

ПОПРОБУЙТЕ

ЧИСТИ ПРИРОДНІ ЛІКИ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЧАЙ:

Ч. 1.—ГРУДНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на кишель і продуктів подражнення аналідою простуд.

Ціна \$1 за пакет.

Ч. 2.—ШЛУНКОВИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на шлунок і кишкової недомогання: газ і згагу, спричинені надміром квасу в шлуку й часове затвердження.

Ціна \$1 за пакет.

Ч. 3.—ДИОРЕТИЧНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять від запору сечі, пригнітеного подражнення міхура й сечового проводу, та боля крижів від простуд.

Ціна \$1.75 за пакет.

Посилайте свої замовлення до: Mrs. GRETA LESKOVAR,

507 E. 73 St., New York, N. Y.

ЯК УДЕРЖАТИСЯ ПРИ ЗДОРОВ'ЛЮ

ЧОЛОВІКИ І ЖІНКИ

Недуги крові, шкіри, нервів, загальну слабкість, хронічні болі, недуги шлунка й відходної кишки, нирок і піхури й всякі хронічні захворювання чоловіків і жінок лікуються успішно науковими методами. Попрайтесь яра Зінса з довірою. Особливі поради кінмати для чоловіків і жінок. Розсліді крові, урини й лучами екс.

Заприскування сироватки й націпловання. Умйковані ціни. — Можна сплачувати й ратами. (ЕКЗАМІНАЦІЯ ДАРОМ)

(28 літ приватної і шпитальної практики)

Умйковані ціни. — Можна сплачувати й ратами. (ЕКЗАМІНАЦІЯ ДАРОМ)

110 E. 16th ST., (Bet. Union Sq. & Irving Pl.), NEW YORK, N. Y.

ГОДИНИ: від 10. рано до 8. вечір. В неділі: від 10. рано до 2. спол.

BATES & ANDERSON

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ HUDSON, N. Y. ТЕЛЕФОН: 172

Католицький асистент

БЕЗПЕРЕЧНО ТАК!

Наша репутація про посмертну обслугову найкращої якості є загальною відомою; що наші услуги можна дістати за дуже скромну суму — це вже менше знане.

Поправді, то наші ціни є незвичайно помірковані; все такі, на які стати кождо родину, котра до нас навідується.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0546

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦІ

ХТОБ ХОТІВ ХВАТИ НА ВАКАЦІЮ на фарму, на своїм харчі? Ціна за кімнату умйкована. Прощу зголоситися до: 154-6

Mrs. NICK BANOPUK, R. F. D. 1, BALLSTON SPA, N. Y. Saratoga County.

Хтоб хотів виїхати на ЛІТНІ ВАКАЦІЇ в "контри", знайде в мене найвідповідніше місце. Маю до винайму кімнати на ціле літо. Приймаю на свої харчі. Гарні місце до купання. По дальшій інформації прошу писати:

Mrs. WILLIAM TURSKE, Box 66, Chesterfield, Conn.

Telephone: New London 2-4804.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ПОТРЕБНО ШВЕЦІВ до направи обуви. Мешкання, біт і плаття, PEOPLE SHOE REPAIRING, 4742 Richmond St., Philadelphia, Pa.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.

Tel. Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

САМУЕЛ Р. КАНАІ

Український ПОГРЕБНИК Цілий похорон \$150

433 State St., PERTH AMBOY, N. J.

Phone: P. A. 4-4646

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжнці як далеко поїти Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150.

Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 ST.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДИНОВСКИЙ

НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ

Історичне оповідання про шкільні шляхетські й купецькі інтриги з часів, коли історична Польща правила Україною, а турки правильно називали на неї на грабид.

ЦІНА 75 ЦЕНТИВ.

"СВОБОДА"

81-83 GRAND STREET, P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН, ч. 45. Суперник Джейн.

Другого ранку, на покладі корабля, Марика обняла руками Тарзана, пробуючи в той спосіб розбудити в нього любов до себе.

Тимчасом Богдун нагадав собі про Джейн і вернула до неї. В подразненні малпа забула сказати Тарзанові, що його подруга є також на кораблі.

Поволі